

Debatindlæg 1. juli 2024

Ekspertgruppes anbefalinger er baseret på håb og ikke evidens

De fleste mener, at håb ikke er en strategi, men det gælder åbenbart ikke ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats, som nu har leveret dens længe ventede rapport. Det skriver Danske A-kassers direktør, Verner Sand Kirk, i dette indlæg, der er bragt i Politiken

Verner Sand Kirk gør i indlægget opmærksom på, at eksperterne selv skriver, at de snarere læner sig op ad håb end evidens. For som eksperterne skriver i rapporten:

»Ekspertgruppen noterer sig i den forbindelse, at der er begrænset viden om kommunernes adfærd, når proceskrav og statslig styring erstattes af incitamerter og frihed til lokal prioritering m.v.«.

Håbet fylder meget i de anbefalinger, der netop er kommet fra ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats. Det knytter sig til, at kommunerne vil se lyset og gøre det rigtige, fordi de har en økonomisk interesse i at få folk ud af offentlig forsørgelse. Og til at kreativiteten vil blomstre hos kommunerne, når de, som det foreslås, får endnu flere frihedsgrader i indsatsen.

At det netop er et håb, og ikke spor evidensbaseret, skriver eksperterne faktisk selv allersidst i rapporten:

»Ekspertgruppen noterer sig i den forbindelse, at der er begrænset viden om kommunernes adfærd, når proceskrav og statslig styring erstattes af incitamerter og frihed til lokal prioritering m.v.«.

Det kan undre, at man ikke har gjort sig anstrengelser for at vise eller blot sandsynliggøre, at de incitamerter kommunerne fik i 2010 med den såkaldte refusionstrappe har ført til en klogere og mere virkningsfuld indsats. Eller at de mange flere frihedsgrader, de faktisk har fået over de senere år, har haft positiv effekt.

Refusionstrappen er et sindrigt udligningssystem mellem kommunerne. Med den ene hånd opkræver staten en slags dummebøder i forhold til, hvor mange og hvor længe borgere i kommunen har været på en offentlig ydelse. Og med den anden hånd får de alle pengene igen via budgetgarantien og udbetalt

over bloktilskuddene efter en anden fordelingsalgoritme. Netto betyder det, at de kommuner, der har en bedre udvikling end gennemsnittet, vinder på det.

Systemet er imidlertid uden nåde. Hvis for eksempel byens slagteri lukker, hvilket næppe er jobcentrets skyld, udløses der også en dummebøde.

Verner Sand Kirk

Antagelsen er, at beskæftigelsesudviklingen i en kommune kan tilskrives jobcentrets indsats. Og at risikoen for en økonomisk straf eller chancen for en gevinst vil få dem til at lave en indsats, der får flere i arbejde. Systemet er imidlertid uden nåde. Hvis for eksempel byens slagteri lukker, hvilket næppe er jobcentrets skyld, udløses der også en dummebøde.

En effekt har dette system samt færre krav og flere frihedsgrader til indsatsen dog haft. Nemlig at kommunerne har kunnet reducere aktiverings- og uddannelsesindsatsen for de forsikrede ledige med cirka to tredjedele. Kunne det tænkes, at det har medvirket til, at vi mangler mere kvalificeret arbejdskraft, end vi havde behøvet?

Faktisk vil vi gerne rose eksperterne for at sanere kraftigt ud i de mange målgrupper og ydelsestyper, der er kommet til gennem årene.

Verner Sand Kirk

I Danske A-kasser har vi ikke noget imod, at der ryddes op i unødvendige proceskrav og alt for komplicerede regler. Faktisk vil vi gerne rose eksperterne for at sanere kraftigt ud i de mange målgrupper og ydelsestyper, der er kommet til gennem årene.

Men vi har noget imod, at den arbejdsmarkedspolitiske indsats i endnu større udstrækning erstattes af håbet om, at incitamentet og kommunal frihed til at gøre, hvad de synes - eller ikke at gøre noget - løser alle udfordringer.

På overfladen går det rigtig godt med beskæftigelsen i Danmark. Vi har flere i arbejde end nogensinde.

Men det foruroligende er, at hele beskæftigelsesfremgangen siden finanskrisen skyldes flere seniorer og flere udlændinge i arbejde. Det er i sig selv udmærket, at disse grupper har stigende beskæftigelse, når vi mangler arbejdskraft. Men det er næppe jobcentrenes fortjeneste.

Ser vi derimod på danske statsborgere under 60 år, står vi samlet set i stampe. Det går fint med at få de dagpengeledige i arbejde, men for de store grupper på langvarig kontanthjælp, sygedagpenge, ressourceforløb og de mange andre ydelsestyper, er udviklingen ikke flatterende. Tilgangen til førtidspension er igen oppe på et meget højt niveau. Og med ønsket om færre unge, der hverken har uddannelse eller arbejde, er det gået skidt.

Der er dog i ekspertgruppens rapport en erkendelse af, at forringede ydelser og flere sanktioner ikke har fået flere i arbejde fra de 'svagere' grupper. I lyset heraf er columbusægget åbenbart nu, at flere incitamentet og frihedsgrader for kommunerne er det, der skal til.

Tiltag, der kan løfte disse formål, er stort set fraværende i ekspertgruppens rapport.

Verner Sand Kirk

Klassisk arbejdsmarkedspolitisk tænkning fokuserer på to afgørende formål:

1. At modvirke mangel på kvalificeret arbejdskraft og flaskehalse gennem målrettet opkvalificering samt god vejledning og formidlingsindsats.

2. At de ledige, der ikke er efterspørgsel efter, klædes på til at matche de behov, der er, gennem opkvalificering, kompetenceløft og ordentlig aktivering. Altså at imødegå langtidsledighed og marginalisering.

Tiltag, der kan løfte disse formål, er stort set fraværende i ekspertgruppens rapport.

Tværtimod lægges der op til at skære ned i de lediges rettigheder og muligheder for at få relevant opkvalificering. Arbejdsmarkedets parter sættes endnu mere ud på sidelinjen ved at nedlægge de regionale arbejdsmarkedsråd (RAR) og fjerne de midler, som de kan disponere - blandt andet til uddannelse.

Kommissoriets ønske og a-kassernes tilbud om at løfte mere af indsatsen fejles af bordet. Rapporten advarer således mod at udvide de tre første måneder af et ledighedsforløb, hvor kontaktførelset i dag er i a-kassen for de forsikrede ledige.

Det er tankevækkende at iagttage, at ekspertgruppen ikke ryster på hånden, når de - uden evidens - giver nærmest hele indsatsen i kommunerne fri.

Verner Sand Kirk

Her er det dog hverken evidens eller håb, der begrundes med. Men derimod ubegrundet frygt for, at det vil være dårligere at lægge indsatsen i a-kasserne i en længere periode.

Det er tankevækkende at iagttage, at ekspertgruppen ikke ryster på hånden, når de - uden evidens - giver nærmest hele indsatsen i kommunerne fri og dynger den enkelte sagsbehandler til med den tillid, der ellers har manglet en del af til systemet hidtil. Men at eksperterne - når det kommer til a-kasserne - vil have evidens og fuld sikkerhed for at komme med en anbefaling. Hvorfor mon?